Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 2da

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

obligans subditum, Deus autem respectu suae sapientiae nec superior est nec subditus proprie loquendo, quia omnia quae in Deo idem sunt cum Deo. Ex hoc ratione etiam ipsa natura rationalis non est lex, neque enim natura rationalis sibi ipsi subdita est, et lex est actus superioris, insuper lex est actuale dictamen imperans ac dirigens, sed actu imperare ac dirigere non convenit naturae rationali rationem se, cum sic non sit actus sed in potentia ad actum, quare lex naturalis prout se tenet ex parte nostri est actuale dictamen synteresis per ordinationem divinae sapientiae excitatum et dicens quid rationem naturam agendum quidve omittendum sit, et licet hoc dictamen theatralis, monet tamen in nobis virtute, et hoc modo dicitur in psalmo signatum est lumen tuum super nos, et rationem hoc lumen ut dicitur ad Romanos Gentes naturaliter ea quae legi sunt faciunt et ipsi sibi sunt lex: est autem hoc lumen et lex naturalis de iis quae natura repugnant et sunt insecte mala illa aversando, aut quae naturae rationem se conveniunt et insecte bona sunt illa persequendo, in quo lex naturalis etiam differt a positiva proprie tali, quae rationem se non resuscitat aliquid insecte necessarium, sed tantum necessarium ex ordinatione divina, quomodo baptismus necessarius est ad salutem non ex instinctu naturae sed voluntate et ordinatione Dei. Verum de his haec abundantius dicta sunt. Lit.

Sectio 2da.

An Jus gentium a Jure naturae revera distinguatur?

8. Vere Angelice pro modulo suo D. Aquinas hic q. 95. a. 2. omnem legem humanitus positam a lege naturali derivari dixit in hoc plena suis verba loquens, dicendum quod sicut August. dicit in primo de libero arbitrio non videtur esse lex quae iusta non fuerit, unde in quantum habet de iustitia, in tantum habet de virtute legis: in rebus autem humanis dicitur esse aliquid iustum ex eo quod est rectum rationem regula rationis. Rationis autem prima regula est lex naturae, unde omnis lex humanitus posita

in suo habet de natura legis, ingenua lege non derivatur, sincero in allegio ab
lege naturali discordet, iam non erit lex sed legis corruptio. Sed sciendum est quod a lege
naturali quidem aliquid possit aliquid derivari, uno modo sicut conclusio ex principiis, alio modo
sicut determinatio, quoddam allegione communium; prima quidem modo similiter fieri,
quo in scientiis ex principiis conclusiones demonstrative educuntur: sed vero modo similiter
quo in artibus fabrilibus, determinatur ad aliquid speciale, sicut artifex formam domum
domus necesse est quod determinet ad hanc vel illam domus figuram. Derivantur igitur
quoddam a principiis communibus legis naturalis modum conclusionum, sicut hoc, quod non est occidendum,
et similiter quoddam derivari potest ab eo, quod nulli est faciendum malum:
quoddam vero per modum determinationis, sicut lex natura habet quod ille qui peccat puniatur, sed
quod talis pena puniatur et tali, hoc est quoddam determinatum legis naturalis: subrogatio igitur
inventionis in lege humana posita, sed ea quae sunt primi modi continentur in lege humana
non tamen sunt solum lege posita, sed habent etiam aliquid vigoris ex lege natura, sed
ea quae sunt secundi modi habent ex sola lege humana vigorem habent. ita S. T. ex quibus
varia sunt digna habenda, iam ad propositum accedamus.

Dubitat in hac sententia, ut in priori sententia circa finem dicta, an quia
S. C. cit. quod. a. 4. approbat divinam legis humanae in mis seu legem gentium
et mis seu legem civile, cum divinam tradidit quid: in lib. Ethimolog: an
ius gentium sub iure seu lege naturae, an sub lege naturae ponendum sit?
S. Gall: in suis thesibus mentruis de legibus thesi 4. fol. 510. dicunt in hoc
verba. melior probiorque videtur sententia eorum qui distinguunt ius gentium a iure
naturae positivo quae dictum, illudque docent quaestiones in practicis conclusiones non
arbitrariae sed necessario deducuntur ex omnium virtutum principiis naturalis, et
ita ius gentium disparatur quoddam iuris naturalis. ita S. Gall. l. cit. quia proinde
ius gentium dicitur id quod ratio naturalis inter omnes homines constituit. quod tamen alii DD.
plerumque gradiuntur pro auctoritate quid. et S. Th., unde etiam obiiciunt alia iura
gentium dicuntur, quia communiter concordantium ea quae tradidisse.

Paulus Metzger in sua Theologia tract. 8. disp. 32. a. 2. §. 2. et ita sonat. Jus gentium est ordinatio communi usu et consuetudine gentium mutuoque consensu introducta ad ea amplectenda, sine quibus humana societas ex integris gentibus aggregata et mutuis officiis indigens, commode non subsistit. quibus ita positis quod nos sentiamus praesens declarat.

10. Assertio Jus gentium ad ius naturale se habet sicut quaedam determinatio humanae rationis ex principiis legis naturae, et ideo potius sub lege humana continetur quam sub lege naturali. est sententia S. Th. l. cit. a. 4. maxime in respectu ad primum ubi ita ait dicendum. quod Jus gentium est quidem aliquo modo naturale homini, eo quod est naturale in quantum derivatur a lege naturali per modum conclusionis quae non est multum remota a principiis, unde de facili etiam huiusmodi homines consenserunt: distinguitur tamen a lege naturali, maxime ob eo quod est obiectum animalibus commune. ita S. Th.

Ergo assertio a ratione. Illud quod cum a lege naturali derivetur et dependeat, eligitur inter communia a voluntate humana neque per se a natura intenditur, illud nequaquam ad ius naturale se habet tanquam determinatio quaedam humanae rationis ex principiis legis naturae, atqui ius gentium se habet huiusmodi ad lege naturale: ergo etc. Ma. patet ex iis quae ex S. Th. supra n. 8. retulimus. mi. autem per singula ostenditur, immo quod Jus gentium derivatur et dependet a lege naturali ut iterum expresse habetur ex verbis S. Th. ad conclusionem relatis et patet ex eo quod omnis lex eo quod iusta est et habet rationem legis, a lege naturae derivatur, a qua si discordat lex non erit sed corruptio legis; et praeterea hoc ipsum ab Adversis praetenditur a quibus ius gentium a lege naturae non distinguitur, igitur haec pars certa est etiam per adversos. quare ostenditur eadem pars quod quae est iuris gentium, illa eligunt inter communia ~~ab~~ a voluntate humana: commune et naturale principium est quod quis sibi fieri vult ut alteri faciat et contraria quod quis sibi fieri non vult, alteri non faciat, est huic principio communi innititur ius gentium, et tamen ex hoc communi principio non cuncta sub eo contenta illud sibi

assumit, sed ex eo aliqua p̄ more, usu mutuumq; hnū gsensu dternat
et eligit uti sit recipere legatos sub pacto securitatis rerū divisne, iura
hospitij libertate comerciorū servitutis introductae et huiusmodi: go cū.
hoc eadē pars ostendit, etm̄ ostendit p̄ pbnem 3tiae partis scil. qd illa quae
sit iurisgentium a nāa p̄ se et imedte n̄ intendant. quae.
3tia pars pbnis ostendit: nil a nāa p̄ se et imedte intendit, qd n̄ imedte ꝑ
et p̄ se ex ppiis neariis synteresis deducit, atqi quae sit iurisgentium illa n̄
imedte et p̄ se ex ppiis neariis synteresis deducunt: go neq; p̄ se et imedte
a nāa intendunt. ma. suadet ex eo qd iu. nāale dicit qd Deus insuepsit
eateng nāe hnis, ut illud neario in synteresi quasi tabula legat, unde con-
sequens ē qd nil tangm̄ iure nāe praeceptū p̄ se a nāa intendat, nisi qd
p̄ se ex ppiis neariis synteresis deducit. unde p. mi. quae imedte fundant
in moribus usu mutuo gsensu ac tacito quoda gtractu hnū, illa n̄ imedte
et p̄ se ex ppiis neariis synteresis deducunt ut patet, atqi quae sit iurisgentium
illa imedte fundant in moribus usu mutuo gsensu et tacito quoda gtrac-
tu hnū: go cū. ma. suadet interim n̄ enim imedte in voluntate libera
fundant, quae imedte in nesste nāe radicant. mi. vero sic ostendit
illa recte iudicant in moribus usu mutuo gsensu et tacito gtractu hnū
imedte fundari, quae dum insecē nearia n̄ sit ad finē nāe rāali pprium,
tn̄ comter ab hbus observant, atqi quae sit iurisgentium comter ab hbus
observant, neq; tn̄ insecē nearia sit ad finē nāe rāali pprium, quis enim
dixerit recipere legatos, servitute et huiusmodi ēē insecē nearia ad ser-
vanda hnām societate, posito enim qd nulla hnūm sint bella sine legatis
~~[illegible]~~ servitutis introductae hnā societas utiq; servaret, igitur tm̄ sit
nearia ex supposito molitiae hnae, qd autem ex supposito tm̄ tale ē et si
ipsum suppositum variabile sit, in iure nāe imedte fundari n̄ poest.

Ius gentium differt ab alijs iuribus primij differt à iure naturali, quia ius gentium non est ex necessitate non absoluta sed ex libera voluntate et placito institutum.

differt à iure divino quia non à deo, sed ab hominibus institutum.

item à iure civili, quia lege civile non introducunt mores gentium, sed ferunt à principe et quid in gente Principis, Regni, Provinciae utilitate.

egra ius gentium conem gentium attendit felicitatem.

Ius ex his facile eruitur, quomodo ius gentium ad ius humanum potius quam ad ius naturale, quemadmodum voluntate humana domatur et sic ex quibus iuris naturalis derivetur, ad humanam potestatem referatur, cum enim ea non a natura proxima modificat, et ita in similibus quibus ponatur legum lex et humana, quorum ex iure naturali derivetur, quod omnis qui iuriste pugnat, quia determinationem ponit sita potestate humana: unde etiam collegit differtia iuris gentium ab alijs iuribus, differt enim à iure naturali quia ius gentium non ex necessitate non absoluta sed ex libera gentium voluntate et placito constitutum, nam enim non necessitat ad bella ad servitutem, mercimonia et huiusmodi. à iure divino quia non à deo sed ab hominibus constituta. item à iure civili quia lege civile non introducunt mores gentium, sed ferunt à principe et quid in gente Principis, Regni, provinciae utilitate aut Civitatis utilitate dum egra ius gentium conem gentium attendit felicitate. Dividit ius gentium in primaevum et consecutivum sive ut alij dicunt negativum, in primaevum est quod aliquid fieri praecipit aut prohibet, ita, ut si quis aliquid agat in omnes et egra legem agat. Consecutivum vero est quod aut quidem aliquid faculta agendi aut non agendi sive prohibet aut non prohibendi aliquid: atque ipse Lex solum ius primaevum obtinet ratione legis non autem principum vel gubernantium potius privilegium quam ex iure habet.

§ 3. Rationem quin prorsus varia sentia sibi arrogunt Scholastici: tanta non enim proprietas ius gentium quando legi naturali assereng, sic enim inquiunt Scholastici: cit. melior philosophorum videtur sentia eorum qui distinguunt ius gentium ab omni iure positivo quale dicto, illudque docent esse iure naturali non arbitrario sed naturaliter deductum ex omnium virtutum quibus ipse notis, ut ita ius gentium sit pars quoda naturali iuris: cuius sentiae ratio hoc est, quod ius gentium cum ipso primo genere proditum sit, adeoque iure civili et ipsi

iuy vero positive cum ipso huno genere proditum sit sed arbitraria dun-
taxat privatarum personarum quantione statutum. ita S. gall. sed.
Ad primum dicit tota ratio posita in hoc quia non sequitur quod iuy gentium sit
pars quoddam iuris naturalis, sed tantum quod sit pars iuris civilis et positivi quod sic totum
trinitas, tum sub iure humano et latiori ostendit ex hoc, quod iuy humanum non
dividat in positivum et civile, sed in positivum et consuetudinarium. hoc dicendo
iuy gentium quia consuetudine et moribus gentium introductum: quare ipso sit
vetustis iure positivo et civili, tum adhuc sub iure humano latiori posit.
sed etiam Ad 2. rdo dicendum quod iuy positivum iuy gentium cum ipso huno genere
proditum est tum ad sui traditum quod est ratio et voluntas huius. tum ad sui
facile quod est ex placito gentium usu et consuetudine introductum sicut n. et sub
hoc datur dicere ponunt quod iuy positivum et tum cum huno genere proditum
sit quia cum genere huno natura est ratio et voluntas huius, quo sicut est radix
iuris gentium ita etiam est radix iuris positivi et sic hoc satis recita monet
posita ratio S. gall.:

Altera ratio et obiectio quam sibi format S. T. l. cit. a. 4. videlicet magis 14.
ponderare, ex autem ita sonat: videlicet quod iuy generaliter sicut dicit legum
naturale posset sui iuris humani, sub hoc enim iure quod dicit iuy gentium, quod deo
sic nominat et ipse dicit, quod ex omnibus fere gentes utuntur, sed quia ipse dicit iuy na-
turale est quod omnes omnium nationum: quod iuy gentium non tantum sub iure humano latiori
sub iure naturali. sed contra ipse S. T. solvit verbis ad aliquem relatis, sic quod non
sit quod iuy gentium sit aliquo modo naturale humani, in quantum sic derivatur a lege naturali
per modum conclusionis quae non est multum remota a principiis, unde de facili possunt inferri
sed tamen ait dicitur ratio a lege naturali. ergo quia, ut ipse dicit quod S. T. sicut hic distinxerunt
iuy gentium tanquam aliquid iuris humani non obstante, quod ratio eundem sicut iuy gentium
sit quod omnes fere gentes utuntur et ratio eundem iuris etiam naturale sit quod est omnium
nationum, non iure gentium utuntur omnes fere gentes ex consuetudine moribus et usu
adeoque ex voluntate libera gentium, extra iuy naturale omnes omnium nationum

ex instinctu nāe et ppr mōa sui insēce nēaria ad fine nāe rāali ppriu, unde
nulla gradatio aut inquenientia videt in verbis S. Isid. porro si S. Isidorus
aut S. Th. dicunt iurgentiu gtineri sub iure hūno positivo, positivu n̄ sum-
unt gteng denotat positivu aliquē actu, sed tm gteng ē distinctu a ~~iure~~
iure nāali, qua latne etm gsuetudinariu positivu dici pūest. Sed hoc de
distne iurigentiu a iure nāe dicta sufficiunt.

Sectio 3tia

In cuiusnam potiōe actu Lex foaeter consistat?

15. Difficultas ē inter DD. an lex sit actus illtus an voltatis, qm difficultate in
presenti explicare intendimus, unde licendu ē plures actus illtus et voltatis con-
currere ad gstitutne legis: imo namque concurrit intentio boni publici seu comis
aut promovendi aut gservandi, quo intentio ut S. D. ex Aug. 10. de Trin: docet ē
actus voltatis, nam hic q. 12. a. 1. dicit manifestu ē qd intentio pprie ē actus voltatis.
post hanc intentne sequitur gsiliu seu gsultaō mediorum ad finē seu bonu comē conser-
vandu neariorum, et qd in his 2bus actibus lex foaet n̄ gsistat p̄ onē, certu ē, quia
ad legis essentia prorequiruntur: te succedit iudiciu de utilitate et congruitate
mediorum et iste actus sicut etm gsiliu ~~est~~ actus illtus ut cum S. D. tenet comis, et
similiter comter tenet a DD. gtra quosda antiquos citatos apud Suarez l. 1. de
leg. c. 5. qd neque in hoc actu lex foaet gsistat, quia stante hoc iudicio n̄du habet
obligaō legis sive in mente legislatoris sive in mente subditorum, quoniam enim
mediu aliqd in mente legislatoris censeatur congruu ad gservandu bonu comē,
tn nisi voltas obligandi subditos accesserit, lex foaet n̄ erit. unde post hoc
iudiciu illtus gsequitur in gstitutne legis electio, quo rdu S. D. hic q. 13. a. 1. ē rdu
substia actus voltatis, hoc autm actu voltas mediu et legē pro gservando aut
promovendo bono comi gsultata eligit approbando et volendo ut lex illa
feratur et subditi obligentur ad eius observantia. huic electni voltatis denique